

Kúria végzése

Az ügy száma:	Bfv.II.958/2023/18.
A határozat szintje:	felülvizsgálat
A tanács tagjai:	Dr. Harangozó Attila, a tanács elnöke Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró Dr. Somogyi Gábor, bíró Dr. Metzing Márton, bíró Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye:	Budapest
Az eljárás formája:	tanácsülés
Az ülés napja:	2024. június 14.
Az ügy tárgya:	kifosztás büntette és más bűncselekmények
Terhelt:	I. rendű
Első fok:	Soproni Járásbíróság, B.41/2019/96., ítélet, tárgyalás, 2019. november 25.
Másodfok:	Győri Törvényszék, Bf.156/2022/34., ítélet, nyilvános ülés, 2023. február 23.
Az indítvány előterjesztője:	I. rendű terhelt védője
Az indítvány iránya:	az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a kifosztás büntette és más bűncselekmények miatt I. rendű terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Soproni Járásbíróság B.41/2019/96. számú, és a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság Bf.156/2022/34. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. 1. A Soproni Járásbíróság a 2019. november 25-én meghozott B.41/2019/96. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 35 rendbeli kifosztás büntetében [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont, (2) bekezdés c) pont] és 3 rendbeli kifosztás büntetének kísérletében [Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont, (2) bekezdés c) pont]. Ezért az I. rendű terheltet mint többszörös visszaesőt, halmazati büntetésül 14 év fegyház fokozatban végrehajtandó szabadságvesztésre, 10 év közúti járművek vezetésétől eltiltásra, valamint 10 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy az I. rendű terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható. Megszüntette a Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság 5.B.965/2015/13. számú ítéletéhez kapcsolódó feltételes szabadságot, az I. rendű és a II. rendű terhelttel szemben 210.000 forint erejéig, továbbá az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terhelttel szemben 837.000 forint erejéig vagyonekobjazást rendelt el.

[2] A védelmi fellebbezések folytán másodfokon eljáró Győri Törvényszék a 2020. november 13-án meghozott Bf.45/2020/22. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta, és az I. rendű terhelt terhére megállapított 3 rendbeli kifosztás büntetének kísérleteként értékelt cselekményből 1 rendbelit lopás vétsége kísérletének [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont ba), bb) és bf) alpont] minősített. Az I. rendű terhelt szabadságvesztés büntetésének tartamát 12 év 6 hónapra mérsékelte, az I. rendű terheltet terhelő vagyonekobjazás összegét 384.000 forintban állapította meg, ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[3] A Kúria az I. rendű terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a 2022. június 16-án meghozott és végleges Bfv.II.827/2021/8. számú végzésével a Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság Bf.45/2020/22. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította.

[4] A Győri Törvényszék mint másodfokú bíróság a megismételt eljárásban 2023. február 23-án meghozott Bf.156/2022/34. számú ítéletével az I. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítéletet megváltoztatta; a terhére megállapított 3 rendbeli kifosztás büntetének kísérleteként értékelt cselekményből 1 rendbelit lopás vétségének kísérleteként [Btk. 370. § (1), (2) bekezdés b) pont, ba), bb) és bf) alpont] minősített, a szabadságvesztés büntetés tartamát 11 évre, a közúti járművezetéstől eltiltás tartamát 6 évre mérsékelte, az őt terhelő vagyonekobjazás összegét 384.000 forintban állapította meg, egyebekben az elsőfokú ítéletet az I. rendű terhelt tekintetében helybenhagyta.

[5] 2. A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a rendszeres jövedelemmel nem rendelkező I. rendű terhelt és a vele rokoni kapcsolatban álló II. rendű, valamint a III. rendű terheltek abban állapodtak meg, hogy jövedelmüket bűncselekmények elkövetésével egészítik ki. Ennek megfelelően az I. rendű terhelt által kitervelt elkövetési módszert követve – egy eset kivételével az I. rendű terhelt a II. rendű terhelttel együtt és az esetek többségében a III. rendű terhelt közreműködésével – olyan bűncselekmény-sorozatot követtek el, amelynek lényege, hogy idős, egyedülálló nők megtévesztésével, legenda alkalmazásával (csőtörés, vízvezeték-probléma, vízszivárgás) bejutnak a kiszemelt sértett lakásába, majd ott míg a II. rendű terhelt színlelt vízvezeték-szerelői munkálatok végzésével a sértett figyelmét eltereli, ez idő alatt az I. rendű terhelt a lakásban értékek (készpénz, ékszerek) után kutat, majd azokat eltulajdonítja, míg a III. rendű terhelt feladata a közelben parkoló gépkocsiban figyelés, és társai értesítése volt rendőrgépkocsi feltűnése esetén.

[6] A sértetteket legtöbb esetben a társasházak kapucsengőiről, az ott szereplő nevek tanulmányozása alapján választották ki, akként, hogy vagy a férj nevéhez hozzátoldott „-né” szótag, vagy az „özvegy” előtag utalt arra, hogy a „régí típusú” név alapján az ottlakó idős hölgy. Volt olyan eset, amikor a társasházak alsóbb szintjeinek erkélyei, ablakai megfigyelése alapján választották ki a sértetteket, miszerint idős lakosra utaló jel volt a sok virág, a régimódi mintájú függöny vagy a rendezetlen, zsúfolt erkély. Előfordult olyan eset is, ahol a

hazafelé igyekvő idős nénit lekövelték, és így jutottak be a lépcsőházakba. A lépcsőházakba bejutás nagy többségben csengetéssel, majd a kaputelefonba a vízműves, csőtöréses legenda bemondásával történt, azonban, ha így nem jártak sikerrel, akkor csavarhúzóval nyitották ki a társasházak bejárati ajtajainak zárnyelvét.

[7] A lakásokba minden esetben ketten, az I. rendű és a II. rendű terheltek mentek be, önmagukat a helyi vízmű dolgozóinak kiadva, ruházatuk is ezt a látszatot erősítette (sötét színű baseball sapka és vele azonos színű felsőruha, hosszúnadrág, egy esetben rövidnadrág). A bent tartózkodás alatt szakmai tevékenységet imitáltak, az I. rendű terhelte a hitelesség érdekében észrevétlenül, a magával hozott flakonból a vízszivárgás elhárítása végett vizet locsolt ki a fal mellé, a fűtőtest alá. A II. rendű terhelte szerepe – az I. rendű terhelte utasításának megfelelően – a sértettek figyelmének elterelése, lekötése volt. Az eltulajdonítható pénz fellelhetőségének megállapítása érdekében több esetben speciális ragasztó megvásárlására, vagy az elvégzett munka költségeire pénzt kértek és kaptak a sértettektől, akik ennek kifizetésekor a megtakarított pénzük feltalálási helyét akaratlanul is felfedték. A minden esetben I. rendű terhelte által eltulajdonított pénzt, illetve utóbb zálogházakba beadott ékszerekből származó összeget az I. rendű terhelte osztotta el kettejük, illetve hármójuk között.

[8] A terheltek a különböző városokban megvalósított bűncselekmények során a külföldi honosságú, az I. rendű terhelte tulajdonában lévő ... rendszámú, szürke színű BMW személygépkocsit használták.

[9] Ennek megfelelően I. rendű terhelte 2017. november 17. és 2018. május 9. napja közötti időszakban 35 időskorú, 1924. és 1961. közötti években született, 12 esetben szemmel láthatóan egészségi állapotában is jelentősen megromlott sértettnek – készpénz, ékszerek egyén érték tárgyak eltulajdonításával – 14.000 forint és 3.735.500 forint közötti kárt okozott. Két – az 1947. és 1948. évben született – sértetthez I. rendű és II. rendű terheltek a sértettek megtevesztésével a lakásba bejutottak, munkavégzést is színleltek, azonban miután a sértettek számonkérték a tevékenységüket, értékelvétel nélkül távoztak, kár nem keletkezett.

[10] II. 1. A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelte védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a felülvizsgálat törvényi okaként a Be. 648. § a) és d) pontjának, valamint a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjának megjelölésével.

[11] Álláspontja szerint az I. rendű terhelte cselekményei kizárólag lopás vétsége vagy büntette szerint minősíthetők, erre tekintettel a jogerős ítélet minősítése kifosztásként valamennyi esetben törvénysértő, így a kiszabott büntetés is eltúlzottan súlyos.

[12] Indokolásában az I. rendű terhelte által a másodfokú eljárásban is hivatkozottként jelölte meg a Kúria Bfv.III.1.103/2015. számú, BH 2016.166. számon megjelent eseti döntését, majd a jelen ügyben a tényállás egyes pontjait végig elemezve, a sértettek és az elkövetéssel érintett helyszínek egymáshoz való viszonylatát vizsgálta. Ennek eredményeként annak a megállapítására jutott, hogy a sértettek és az I. rendű terhelte között soha nem volt az eseti döntésben megkövetelt, az a közvetlen testi közelség, amely a kifosztás megállapítását megalapozná. Megjegyezte, hogy a vád tárgyává tett cselekmények között csak két olyan eset van, ahol az eltulajdonítás részben olyan helyiségben történt, ahol szerelést lehet végezni, de nincsen adat arra, hogy az eltulajdonításkor ezen esetekben megvolt a közvetlen testi közelség, hat esetben pedig ki sem derül az eltulajdonítás helyszíne, ez pedig a tényállás részbeni felderítetlenségét veti fel.

[13] Mindezek alapján a jogerős ítélet megváltoztatását, az I. rendű terhelte terhére rótt bűncselekmények vagyon elleni erőszakos bűncselekmény helyett vagyon elleni

bűncselekménynek minősítését és a büntetés jelentős enyhítését, a felülvizsgálati indítvány elbírálására pedig nyilvános ülés kitűzését indítványozta.

[14] 2. A Legfőbb Ügyészség a BF.1203/2023/2. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozatok hatályában fenntartására tett indítványt.

[15] Indokolásában a védő által hivatkozott eseti döntés jelen ügyre való téves alkalmazásán túl, további két eseti döntés (BH 2018.160., BH 2018.217.) megjelölésével azzal érvelt, hogy jelen ügyben nem annak van jelentősége, hogy a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékosságánál fogva korlátozottan képes személy az elvétel idején egy helyiségben tartózkodik-e a tettel. A másodfokú bíróság indoklására utalással kifejtette, hogy a sértettek által a bűncselekmény elkövetésekor betöltött idős korban az általános élettapasztalat szerint az észlelés és az adekvát reakció lassul, ami pedig a bűncselekmény felismeréséhez és annak elhárításához szükséges képességek csökkenésével együtt jár. Jelen esetben a sértettek életkorából adódó képességcsökkenés, nevezetesen a terheltek által jelzett hiba valótlanosságának, az elhárítás színlelt voltának fel nem ismerése is elősegítette a bűncselekmény elkövetését, a terheltek pedig éppen ezt használták ki, erre tekintettel – két eset kivételével – a jogerős ítélet minősítése törvényes.

[16] Álláspontja szerint ugyanis a 27. és a 31. tényállási pontban írt esetekben azontúl, hogy a terheltek a lakásba a szokásos eltereléssel bejutottak, nem szerepel olyan megállapítás, hogy a terheltek konkrét idegen dolgot megfogtak, vagy akár csak kiválasztottak, ezek után kutattak volna. Miután pedig e két esetben a sértettek ténylegesen felfedezték a bűncselekmény elkövetésére irányuló szándékot, ezzel azt elhárították, következésképpen idős koruk ellenére sem voltak a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képesek. A terheltek azzal, hogy a sértetti helyiségbe lopási szándékkal, megtévesztéssel bementek, cselekményük – e két esetben – lopás vétség kísérletének [Btk. 370. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont ba), bb), bf) alpont] minősülhet, nem pedig kifosztás büntett kísérletének.

[17] Kifejtette, hogy az alkalmazott szankció vonatkozásában ennek azonban jelentősége a nagy számú halmazat miatt nincs; a 35 rendbeli (befejezett) kifosztás büntette és 1 rendbeli lopás vétség kísérlete mellett a fennmaradó két kísérleti szakban rekedt bűncselekmény enyhébb megítélése nem indokolja a büntetés – különösen a jelentős mértékben való – enyhítését, figyelemmel arra, hogy az I. rendű terhelt többszörös visszaesői minőségére is tekintettel megemelt halmazati büntetési tételkeret a helyes minősítés esetén is változatlan marad.

[18] 3. Az I. rendű terhelt a Legfőbb Ügyészség átiratára tett írásbeli észrevételében a védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvánnyal egyetértését fejezte ki, és azt a vele szemben kiszabott büntetés tartamának sérelmével egészített ki, hivatkozva a Kúria 56. BK. véleményének 9. és 12. pontjainak felhívásával. Kifejtette, hogy a büntetés kiszabásakor nem került kellő súllyal értékelésre a sértettek általa történt kártalanítása, az eljárás elhúzódása, egészségi állapota nagyfokú megromlása. Börtöntűrő képessége vizsgálata végett igazságügyi elmeorvosszakértő bevonását, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és megismételt eljárás elrendelését, valamint a büntetés végrehajtásának félbeszakítását indítványozta.

[19] **III.** Az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány alaptalan.

[20] 1. A Kúria a felülvizsgálati indítványról a védelem által indítványozott nyilvános ülés eljárási formával szemben – a Be. 660. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint – tanácsulésen döntött.

[21] A felülvizsgálati indítványról való döntés meghozatalának főszabály szerinti eljárási formája a tanácsülés és nyilvános ülés kitűzésének csak a törvényben meghatározott esetekben van helye [Be. 655. § (1) bekezdés és Be. 660. § (1) és (2) bekezdés]. A Be. 660. § (2) bekezdésben meghatározott, a tanácsülésen való eljárás alóli kivételes eset, amikor a Kúria a felülvizsgálati indítványról nyilvános ülésen határoz. Erre egyfelől akkor kerülhet sor, ha a felülvizsgálati indítványt a terhelt terhére terjesztették elő, és a terhelt vagy a védő a felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül a nyilvános ülést indítványozza; ebben az esetben a nyilvános ülés kitűzése kötelező. Nyilvános ülésen bírálendő el a felülvizsgálati indítvány – irányától függetlenül – akkor is, ha az ügyben a tanács elnöke egyéb okból nyilvános ülés megtartását tartja szükségesnek; ez azonban a tanács elnökének mérlegelésére bízott, az ügyesség, illetve a terhelt vagy a védő nem kényszerítheti ki.

[22] A jelen ügyben a védő által előterjesztett felülvizsgálati indítvány a terhelt javára szól, ekként a Be. 660. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott, az indítvány nyilvános ülésen való elbírálása kötelező törvényi esete nem áll fenn. A tanács elnökének mérlegelési jogköre pedig az indítványban foglaltakhoz nem kötött. A védő az indítványát részletesen kifejtette, a Legfőbb Ügyészség átiratára észrevételezési joga teljes körben biztosított volt, ezzel élt is (és az I. rendű terhelt is), miután pedig a felülvizsgálati eljárás jogkérdések – és nem ténykérdések – elbírálására hivatott, és a felülvizsgálati indítvány az előterjesztő valamennyi jogkérdést érintő problémája kifejtésére alkalmas eszköz, a felülvizsgálati indítványról való döntés főszabály szerinti eljárási formájától való eltérés nem volt indokolt.

[23] 2. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely a Be. 648. §-a értelmében kizárólag a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen, és a Be. 649. §-ában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokból vehető igénybe.

[24] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a feltétlen hatályon kívül helyezésre vezető okok kivételével – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül.

[25] 3. Az I. rendű terhelt védője indítványában a felülvizsgálat törvényi alapjául, jogszabályi hivatkozásként a Be. 648. § a) és d) pontját és a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontját is megjelölte.

[26] A Kúria ezzel összefüggésben előrebocsátja, hogy a Be. 648. §-a nem a felülvizsgálat okait sorolja fel, hanem csupán azokat rendszerezi; így a Be. 648. § a) és b) pontja sem jelenti azt, hogy felülvizsgálatnak bármilyen anyagi vagy eljárásjogi szabálysértés miatt helye lenne; a felülvizsgálatra okot adó anyagi és eljárási jogszabálysértéseket ugyanis a Be. 649. § (1) és (2) bekezdése kimerítően felsorolja. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek.

[27] Mindezen túl a Be. 648. § d) pontja önállóan, önmagában a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés miatt lehetővé teszi a felülvizsgálatot, azonban a törvény – az eltérés tényén túl – további feltételeként határozza meg, hogy az eltérés a büntető anyagi jog szabályainak a Be. 649. § (1) bekezdésben meghatározott megsértését eredményezze, vagy a Be. 649. § (2) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértést eredményezzen [Be. 649. § (6) bekezdés].

[28] E perjogi szabályozás következménye, hogy a közzétett bírósági határozattól való eltérésen alapuló felülvizsgálat mindig két felülvizsgálati ok egyidejű megvalósulását feltételezi; a közzétett határozattól való eltérés mellett jelen kell lennie a felülvizsgálatot megalapozó anyagi [Be. 649. § (1) bekezdés] vagy eljárásjogi [Be. 649. § (2) bekezdés] törvénysértésnek is.

[29] Mindezek szerint az I. rendű terhelt védőjének indítványa – a tartalma alapján megállapíthatóan – valójában a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontjában, továbbá a Be. 649. § (6) bekezdés első fordulatában írt felülvizsgálati okokra hivatkozik.

[30] A Be. 652. § (1) bekezdése meghatározza a felülvizsgálati indítvány azon alapvető tartalmi követelményeit, amelyek az elintézéshez nem mellőzhetők. Ennek megfelelően az indítványozónak, ha a felülvizsgálatot a Be. 649. § (6) bekezdésére alapítja, a felülvizsgálati indítványban meg kell jelölnie a Kúria Bírószági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ügydöntő határozat eltér. Ez utóbbi magában foglalja az ügyazonosság és a jogi megítélés eltérő elbírálásának bemutatását, azaz azon jogilag releváns tények megjelölését, amelyek a hivatkozott és a támadott határozat alapjául szolgáló tényállásban, illetve az eljárás során azonosak, majd annak kifejtését, hogy ezen azonos tényeket a bíróság a két határozatban mennyiben bírálta el eltérően. További törvényes elvárás és ekként követelmény az indítványban annak a megjelölése is, hogy a támadott határozatnak a közzétett határozattól való eltérése miként eredményezte az anyagi jog szabályainak a Be. 649. § (1) bekezdésben meghatározott megsértését, vagy a Be. 649. § (2) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértést eredményezett (Kúria Bfv.II.746/2021/9.).

[31] A jelen ügyben a felülvizsgálati indítványban az I. rendű terhelt védője azon túl, hogy a Be. 648. § d) pontját rögzítette, BH-ként is megjelölt határozatot hivatkozott és annak vezérmondatát idézte, a fenti követelményeket kielégítően, pontosan nem konkretizálta az eltérésbeli okokat akkor, amikor a hivatkozott bírósági határozat és a jelen ügy támadott ítéleteiben megállapított tényállás merőben más. A két érintett tényállás egyetlen közös eleme a dologelvétel, azonban már nincs azonosság, de még hasonlóság sem a terhelt és a passzív alany közötti kapcsolat, az elkövetés időbelisége, alkalma, módja tekintetében sem, így a hivatkozott bírósági döntéssel kapcsolatos védői hivatkozás anyagi jogi helytállósága a Be. 649. § (6) bekezdésében írt felülvizsgálati ok alapján – pusztán a (be nem mutatott) eltérések tényére tekintettel – felülvizsgálat nem volt lefolytatható.

[32] 4. Ezt követően a Kúria önmagában a Be. 649. § (1) bekezdése szerinti anyagi jogi jogszabálysértés miatt felülvizsgálati okot vizsgálta.

[33] Az indítvány szerint felhívott, a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján abban az esetben van helye felülvizsgálatnak, ha a bíróság a jogerős ítéletében a cselekmény téves minősítése (első fordulat) miatt, vagy a Btk. más szabályának megsértésével (második fordulat) törvénysértő büntetést szabott ki. Az említett felülvizsgálati okon alapuló indítvány nem kifogásolja a bűnösség megállapítását, hanem csupán a cselekmény téves minősítését és a büntetés nemének és/vagy mértékének arra visszavezethetően, illetve önmagában, a Btk. nem a bíró mérlegelésére bízott szabályának megsértése miatti törvénysértő voltát állítja.

[34] Az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány az I. rendű terhelt terhére megállapított bűncselekmények vagyon elleni erőszakos bűncselekményként minősítését vitatta, ezzel összefüggésben állította a kiszabott büntetés eltúlzott voltát; ez a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpontjában meghatározott felülvizsgálati oknak feleltethető meg.

[35] 4.1. A felülvizsgálati eljárásban azonban megkerülhetetlen szabály a tényálláshoz kötöttség és a tényállás támadhatatlansága. A Be. 650. § (2) bekezdése szerint ugyanis a felülvizsgálati indítványban a jogerős ítéletben megállapított tényállás nem támadható. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye; a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó [Be. 659. § (1) bekezdés].

[36] A tényállás irányadósága azt is jelenti, hogy a felülvizsgálat során nemcsak maga a tényállás, hanem mindaz, ami a tényállás megállapításához vezetett, támadhatatlan. Nem vizsgálható az sem, hogy az eljárás bíróságok a bizonyítási eljárást kellő terjedelemben és alaposítással folytatták-e le, a bizonyítási eljárás során megvalósítottak-e esetlegesen valamilyen hibát, továbbá az sem, hogy mely bizonyítékokat és milyen okból fogadtak el, illetve, hogy egyes bizonyítékokat helyénvalóan vetettek-e el. A felülvizsgálat során az alapeljárásban megállapított tényállás abban az esetben is irányadó, ha az hiányos, nem kellően felderített, és nem áll mindenben összhangban az iratok tartalmával; ezt a Kúria nem is vizsgálhatja. A tényállás kiegészítésére, helyesbítésére nincs jogi lehetőség (Kúria Bfv.II.798/2022/32.).

[37] Mindezek alapján a Kúria nem vizsgálhatta az indítványnak a tényállás részbeni felderítetlenségére vonatkozó kifogását, és nem vehette figyelembe azon részét sem, amelyben – túlmutatva az irányadó tényálláson – az elkövetés időpontjában a sértett és az I. rendű terhelt egy helyiségben tartózkodására vonatkozó megállapításokat tett. Ezen kifogások ugyanis ténylegesen az ítéleti tényállás megalapozottságát vitatják és áttételesen a megállapított tényállást támadják, amelyre a felülvizsgálati eljárás keretében – a fent írt törvényi szabályozás szerint – nincs törvényes lehetőség.

[38] Az eljárás bíróság által levont jogkövetkeztetések – így a bűnösség megállapításának és a cselekmény jogi minősítésének – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével bírálható el (Kúria Bfv.II.388/2021/6.).

[39] A jogerős ítéleti tényállás szerint – egyetlen eset kivételével, amelyet a bíróság lopás vétségének minősített – az I. rendű terhelt kifejezetten idős korú sértettek sérelmére követett el hasonló jellegű, vagyon elleni cselekményeket arra figyelve, illetve azt kihasználva, hogy ezen sértettek koruknál, adott esetben fogyatékoságuknál fogva a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képesek.

[40] A Btk. 366. § (1) bekezdése értelmében kifosztást követ el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett

- a) úgy vesz el mástól, hogy evégből lerészegíti, vagy bódult állapotát idézi elő,
- b) az általa más bűncselekmény elkövetése során alkalmazott erőszak, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetés hatása alatt álló személytől vesz el, vagy
- c) védekezésre képtelen, illetve a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személytől elvesz.

[41] A Btk. 366. §-ában szabályozott kifosztás védett jogi tárgya tehát a tulajdonjog és a cselekvési szabadság. A kifosztásnak a törvényi szabályozás értelmében három alapesete van, melyek a hivatkozott a), b) és c) pontok kerültek meghatározásra. A kifosztás mindhárom alakzatának közös elkövetési magatartása a dolog elvétele.

[42] A kifosztás Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont szerinti fordulata két speciális passzív alanyi kört szabályoz; egyrészt a védekezésre képtelen személyt, akinek nem a tettes idézte elő ezt az állapotát, továbbá a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy körét. A kifosztás harmadik alapesete megállapítása szempontjából tehát annak van jelentősége, hogy a passzív alany (sértett) védekezésre képtelen személy (első fordulat), illetve helyzeténél vagy állapotánál fogva csak korlátozottan képes a bűncselekmény felismerésére, vagy elhárítására (második fordulat).

[43] Az anyagi jogi jogszabály a védekezésre képtelenség törvényi definícióját is megadja, amikor az értelmező rendelkezések között oly módon szabályoz, hogy védekezésre képtelennek kell tekinteni azt is, aki helyzeténél vagy állapotánál fogva ideiglenesen vagy

véglegesen nem képes ellenállás kifejtésére [Btk. 459. § (1) bekezdés 29. pont]. Ehhez képest a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy olyan passzív alany, aki a szóban forgó helyzeténél fogva csak korlátozottan képes a dolog elvételésének felismerésére vagy elhárítására. Az ezen sértettek sérelmére megvalósított bűncselekmények jelentős részének különös ismérve, hogy az elkövetők kifejezetten a korukból, illetve egészségi állapotukból fakadó kiszolgáltatottságukat felismerve és azt kihasználva követik el a cselekményeket.

[44] Az Btk. 366. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott kifosztást a lopás alapesetétől a passzív alany a speciális volta határolja el, hiszen a bűncselekmény passzív alanya (sértett) védekezésre képtelen személy, vagy helyzeténél vagy állapotánál fogva csak korlátozottan képes a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására, továbbá az elkövető a passzív alanynak ezt az állapotát felismeri és azt kihasználva követi el a cselekményét.

[45] Helytállóan hivatkozott a Legfőbb Ügyészség átiratában a védő által felhívott BH 2016.166. számú eseti – Kúria Bfv.III.1.103/2015/6. számon közzétett – döntés jelen ügyre vetített tévedésére, miután az ügyek közötti eltérés éppen a speciális alanyi kör tekintetében áll fenn. A hivatkozott és Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett döntés alapját képező ügyben a passzív alany alvó személy. Nem vitás, hogy az alvó ember az elvétellel szemben védekezésre képtelen, hiszen – legalábbis, amíg ezen állapota fennáll – a védekezést igénylő helyzetet sem észleli [Kúria Bfv.II.71/2014/7. (BH 2014.325.)].

[46] A jelen ügyben viszont az a helyzet, hogy a passzív alany nem védekezésre, hanem – a második fordulat szerinti – a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy. A kifosztás megállapításához ugyanakkor az elkövetőnek észlelnie kell a passzív alanyt az állapotát, amely lehetővé teszi, illetve megkönnyíti számára a dolog eltulajdonítását; az elkövető ezt felismerve, ezt az állapotot használja ki. A jelen ügyben ez a helyzet.

[47] Az irányadó tényállásban rögzítettek alapján helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság – egy eset kivételével – a másodfokú bíróság egyetértésével, hogy az ügy sértettjeinek közös jellemzője, hogy nagy többségük idős, 70, 80, vagy 90 év feletti, vagy láthatóan betegséggel küszködő egyedül élő nő. Ez nem véletlen, hiszen az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt ötletéből vezérelt bűncselekménysorozat éppen olyan, a terheltek által egyenként kiválasztott személyekre épült, akik idős kora vagy állapota a bűncselekmények megvalósítását megkönnyítette, az elkövetés helyszínének kiválasztását is ez a kritérium határozta meg.

[48] A másodfokú bíróság helyesen rögzítette azt is, hogy a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy kérdésnek az eldöntése nem szakértői kérdés, hanem miután büntetőjogi fogalomról van szó, teljes mértékben bírói mérlegelés tárgya, a lefolytatott bizonyítási eljárás során felmerült körülmények mérlegelése alapján kell állást foglalni ezen elkövetői magatartás fennforgásáról.

[49] Az ezzel összefüggésben másodfokon kifejtetteket pedig a Kúria osztotta, és azt is, hogy az eljáró bíróságok nem találták alaposnak az I. rendű terhelt védőjének első fokon és a rendes jogorvoslatban (is) előterjesztett okfejtését a cselekmény lopásként való minősülése tekintetében {elsőfokú ítélet 47. oldal utolsó bekezdés, másodfokú ítélet [58]-[59]}.

[50] A cselekmény kifosztásként minősülésének alapvető feltétele ugyanis a sértett állapotának felismerése, kihasználása. Az, hogy az elvételt képező tárgy, illetve tárgyak nem a sértett testi őrizetéből, vagy közvetlen közeléből kerülnek eltulajdonításra, ez nem eredményezi, eredményezheti a törvényi tényállás értelmezése alapján a cselekmény enyhébb minősülését. A döntő az, hogy a bűncselekmény megvalósítását a sértett állapota teszi-e

lehetővé, vagy legalábbis jelentős mértékben megkönnyíti-e [Kúria Bfv.II.879/2017/7. (BH 2018.160.)].

[51] A Btk. 366. § (1) bekezdés c) pont második fordulata szerinti alanyi körbe tartozó személyek mindegyikénél azt használta ki az I. rendű terhelt, hogy amíg a lakásban a színlelt munkálatokat végezték, az időskorú, illetve megromlott egészségi állapotú sértettek már nem tudtak úgy odafigyelni, értékeiket ezáltal tudta elvenni. Amennyiben az idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva a bűncselekmény felismerésére vagy elhárítására korlátozottan képes személy kifejezett összezavarásával történik a dologelvitel, a kifosztás megvalósul, történjen az a lakás bármely helyiségéből is; ez utóbbi ugyanis a minősítés szempontjából közömbös. A kifosztás ezen esetében a csalásra jellemző jegyek dominanciája folytán a kifosztás csalásszerű, szemben akkor, amikor a passzív alanyi kör védekezésre képtelen, ahol a lopásszerű jelleg uralkodik, vagyis a kifosztás lopásszerű.

[52] 4.2. Mindez pedig valamennyi, az I. rendű terhelt terhére a jogerős ítéletben írt esetben megállapítható, vagyis a Kúria nem osztotta a Legfőbb Ügyészség átiratában az ítéleti tényállás 27. és 31. pontjában írt alkalmakat érintően az enyhébben minősülő lopáskénti minősülésre tett észrevételt.

[53] A Kúria előrebocsátja, hogy az irányadó tényállás bevezető részéből és számozottan 37, valójában 38 tényállási pontból áll. A Kúria – ahogy már korábbi határozataiban, a hasonlóan szerkesztett ítéletek esetében rögzítette – a bevezető részt nem lehet a többi tényállási ponttól elkülönülten kezelni, hiszen az a cselekmények összefoglalását, a valamennyi bűncselekmény tekintetében megállapítható tényeket tartalmazza [Kúria Bfv.II.152/2016/7. (BH 2017.110. indokolás [43] bekezdés)]. A történeti tényállás bevezető részében írtak valamennyi tényállási pont vonatkozásában figyelembe jönnek [Kúria Bfv.II.1.439/2014/6. (BH 2015.216.)].

[54] Jelen ügyben a bevezető rész pedig a nagy számú bűncselekmény elkövetésére vezető valamennyi körülményt tartalmazza, így a jövedelemszerző célzatot, az elkövetés módszerét, ezzel összefüggésben a tudatosan megválasztott alanyi kört. Ez alapján pedig a leglényegesebb, hogy az I. rendű terhelt egy bizonyos tudati tényezővel egy bizonyos alanyi kört célzott meg, amely az esetek többségében sikerrel járt, ezen esetekben a kifosztás befejezett alakzata megvalósult. A szóban forgó két (27. és 31. tényállási pontok) alkalommal pedig mindössze csak arról van szó, hogy az I. rendű terhelt, bár a lakásba a bevett megtévesztéssel bejutott, még sem járt sikerrel, holott a célzott körbe tartozó időskorú személyeket választott és arra számított, hogy idős koruknál fogva a bűncselekmény felismerésére korlátozottan képes személyek lesznek, vagyis ugyanazt a figyelmetlenséget próbálta kihasználni mint a többi, az irányadó tényállásban írt esetben. Ennek megfelelően e két bűncselekménynél, miután értékkel bíró dolgot elvenni már nem tudott, a kifosztás kísérleti szakban maradt.

[55] Mindezekre figyelemmel a jogerős ítélet törvényesen minősítette az I. rendű terhelt terhére rótt cselekményeket vagyon elleni erőszakos bűncselekményeknek, ezért ennek a megváltoztatására nem volt a törvényből fakadó ok.

[56] 5. A felülvizsgálati indítvány a minősítés I. rendű terheltre kedvezőbb módosítása esetére kedvezőbb joghátrány alkalmazásának lehetőségét is felvetette, és ehhez csatlakozott az I. rendű terhelt írásbeli észrevétele is a büntetés kiszabási körülmények téves értékelésére hivatkozással.

[57] A felülvizsgálatban azonban a jogerős ítéletben kiszabott büntetés önmagában nem, hanem csak feltételhez kötötten vizsgálható; ahogyan arra a Kúria a felülvizsgálat Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) pontja körében már utalt, az említett jogszabályi hivatkozás első fordulata alapján akkor, ha a büntetés törvénysértő volta a cselekmény téves minősítésére, a

második forduló szerint pedig akkor, ha a büntető anyagi jog más szabályának megsértésére vezethető vissza.

[58] A helyes minősítés mellett, a büntetéskiszabás kötelező szabályának megsértése nélkül kiszabott büntetés önmagában nem képezheti a felülvizsgálat tárgyát, így az sem, hogy a bíróságok a büntetéskiszabás során a büntetés célját (Btk. 79. §), a büntetéskiszabás elveit (Btk. 80. §), illetőleg a büntetéskiszabás során értékelhető (súlyosító, enyhítő) tényezőkről szóló 56. BK állásfoglalást miként veszik figyelembe [Kúria Bfv.I.1134/2018/21. (BH 2019.158.II.), Bfv.I.415/2016/7. (BH 2016.264.II.)].

[59] Jelen ügyben az indítvány téves minősítésre hivatkozása [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont első fordulat ba) alpont] nem vezetett eredményre, ekként a büntetés mértéke önmagában már nem lehetett felülvizsgálat tárgya.

[60] 6. Az I. rendű terhelt az egészségi állapotára tekintettel szakértő kirendelését és a büntetés végrehajtásának félbeszakítását is indítványozta.

[61] 6.1. A Kúria – amint azt a felülvizsgálat okai körében már érintette – rámutat, hogy a felülvizsgálat, mint rendkívüli jogorvoslat kivételes jellegét a büntetőeljárás kódex a támadható határozatok körének, a jogorvoslat okainak, a felülbírálat terjedelmének korlátozásával biztosítja, és ehhez megfelelően az általános eljárástól eltérő eljárási szabályokat is alkot. A Be. 659. § (1) bekezdése a felülvizsgálati eljárásban kategorikusan tiltja bizonyítás felvételét, ekként az ilyen tartalmú – így a szakértő kirendelése iránti – indítvány teljesítése kizárt.

[62] 6.2. A bíróság jogerős ügydöntő határozata végleges, mindenkire kötelező döntést tartalmaz a vádról, illetve a terhelt büntetőjogi felelősségéről, a büntetőjogi következményekről vagy ezek hiányáról [Be. 456. § (1) bekezdés].

[63] Az ügydöntő határozat jogerőre emelkedését követően kell a kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés végrehajtását megkezdeni, az abban foglaltakat teljesíteni, illetve a jogerőre emelkedést követően állnak be az elítéléshez, a felmentéshez vagy az eljárás megszüntetéséhez fűződő következmények [Be. 456. § (3) bekezdés].

[64] A jogerős ügydöntő határozatban kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés végrehajtását, illetve az abban foglaltak teljesítését a Be.-ben meghatározott esetekben a bíróság felfüggesztheti vagy félbeszakíthatja [Be. 456. § (4) bekezdés].

[65] Ezen esetek sorában pedig a Kúria a jogerős ügydöntő határozatban kiszabott büntetés vagy alkalmazott intézkedés végrehajtását, illetve a jogerős ügydöntő határozatban foglaltak teljesítését a felülvizsgálati indítvány elbírálásáig függesztheti fel (a végrehajtás megkezdése előtt) vagy szakíthatja félbe (a végrehajtás megkezdését követően) [Be. 659. § (7) bekezdés].

[66] A jogerősen kiszabott, azaz a törvény parancsánál fogva végrehajtást kívánó büntetés felfüggesztéséhez, avagy félbeszakításához a törvény nem állít további feltételt, azt a Kúria mérlegelésére bízva. A büntetés felfüggesztésének vagy félbeszakításának lehetősége azonban értelemszerűen a felülvizsgálat okával és céljával áll összefüggésben. Ez azt jelenti, hogy a felülvizsgálati eljárásban kizárólag olyan ok alapján nyílik lehetőség a büntetés felfüggesztésére vagy félbeszakítására, amely ok kiküszöbölésére éppen a felülvizsgálati eljárás szolgál. Ha pedig az indítványozott felfüggesztés vagy félbeszakítás okaként felhozott körülmények orvoslására a felülvizsgálati eljárás nem nyújt lehetőséget, úgy e körülmények a büntetés Be. 659. § (7) bekezdésében biztosított felfüggesztését vagy félbeszakítását sem vonhatják maguk után.

[67] Következésképpen, a felülvizsgálati eljárásban a büntetés felfüggesztése vagy félbeszakítása kizárólag abban az esetben indokolt, ha az indítvány megalapozottsága valószínűsíthető és az abban állított törvénysértéssel okozott hátrány meghaladja a jogerősen

kiszabott büntetés végrehajtásának mellőzésében megnyilvánuló hátrányt [Kúria Bfv.II.201/2022/8. (BH 2023. 154.)]. Jelen esetben e feltételek nem álltak fenn.

[68] Mindezekre tekintettel – miután a Kúria olyan felülvizsgálati okot, melynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles, nem észlelt – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

[69] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[70] **IV.** A végzés ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján nincs helye fellebbezésnek, felülvizsgálatát pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[71] Az ugyanazon jogosult általi ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul. A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. június 14.

Dr. Harangozó Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Metzinger Márton s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró